

Degustatie 12 mei 2012

Corsica

Door Frank Fransen



Algemene informatie over Corsica

Corsica is het meest zuidelijke wijngebied van Frankrijk, zo'n 175 km ten zuidoosten van de Provence. Het is een vrij groot eiland, 8.680 km², 183 km lang, 85 km breed. Twee derden van het eiland is bedekt met bergen en bossen. De hoogste top, de Monte Cinto, reikt tot 2.706 m en er zijn meer dan 20 toppen hoger dan 2.000 m. De gemiddelde hoogte bedraagt 568 m en de wijngaarden bevinden zich veelal tussen 40 en 600 m hoogte.

De totale bevolking bedraagt 305.674 inwoners, waarvan 100.000 in de twee grootste steden van het eiland, namelijk de hoofdstad, Ajaccio, en Bastia. Corsica heeft een eigen taal, een Frans-Italiaans dialect, dat als regionale taal erkend is door de Franse overheid. Het heeft een verregaande autonomie, een apart fiscaal statuut en eigen bestuursraden met betrekkelijk veel verantwoordelijkheden en middelen. Corsica bestaat uit 2 departementen, Corse du Sud en Haute-Corse.

Klimaat

Het klimaat is mediterraan, het heeft warme, droge zomers en natte, milde winters. De gemiddelde temperatuur voor juli is 29° en voor januari 14°. De zon is dus volop aanwezig met gemiddeld 2.885 uren zonneschijn per jaar, het hoogste voor Frankrijk.

De jaarlijkse neerslag bij de kuststreek bedraagt gemiddeld 600 mm per jaar, maar in het binnenland, op grotere hoogte, kan die tot 1.200 mm oplopen. De gemiddelde neerslag voor het eiland is hoger dan het gemiddelde van Frankrijk. Het weer wordt er sterk beïnvloed door de talrijke winden (tramontane, libeccio, grecale, maestrale, mezzogiorno, sirocco). Deze winden spelen dan ook een belangrijke rol in de wijnbouw vermits zij in de zomer de hitte temperen, wat de zuurtegraad van de druiven gunstig beïnvloedt. Bovendien verhindert de wind dat er ziektes voorkomen in de wijngaard. Bestrijdingsmiddelen worden dan ook nauwelijks gebruikt zodat biodynamie zonder veel moeite kan toegepast worden.

Ondergrond

Er is een grote verscheidenheid in bodem, wat resulteert in talrijke microklimaten en micro-terroirs. Over het algemeen kan men zeggen dat er leisteen is in het oosten (met delicate, mollige wijnen), graniet in het westen (hier heerst de sciaccarellu), kalk in het noordwesten en het zuiden (ronde, vlezige, minerale, wijnen van de niellucciu) en in het midden van het eiland zijn er voornamelijk alluviale afzettingen.

Geschiedenis

In de 6^{de} eeuw voor Christus planten de Grieken de eerste wijnranken. De Romeinen organiseren de wijnbouw in grote agrarische exploitaties. Na de Romeinse overheersing blijft het enkele eeuwen onrustig in Corsica zodat de wijnbouw verkommt.

In 1077 verkrijgt Pisa de heerschappij over Corsica. Bruggen en wegen worden aangelegd en de vele kloosters brengen de wijnbouw opnieuw tot bloei. Eind 13^{de} eeuw neemt Genua de heerschappij over en wordt wijnbouw de belangrijkste bedrijfstak van Corsica. In de 16^{de} eeuw wordt de wijnbouw gereguleerd in een aparte wetgeving. De Corsicanen kwamen vaak in opstand tegen Genua en in 1755 wordt Corsica zelfs onafhankelijk. Genua had er genoeg van en verkocht het eiland aan Frankrijk.

In 1769 wordt Corsica Frans grondgebied, maar de export van de wijn blijft naar Noord-Italië gaan. Begin 18^{de} eeuw verleent Napoleon Bonaparte fiscale rechten aan Corsica. Zij kunnen hun wijn exporteren zonder belastingen te moeten betalen. Rond 1850 waren er circa 20.000 ha wijnvelden en $\frac{3}{4}$ van de bevolking was werkzaam in de wijnbouw.

Na 1875 is er alleen nog miserie: de phylloxera, economische crises, WO I en II. De wijnbouw komt tot totale stilstand. Tot WO II wordt er vooral een beetje zoete liekewijn gemaakt.

In 1957 wordt de strenge AOC wetgeving van kracht met als doel de kwaliteit van de wijnen te vergroten. Maar in 1962, naar aanleiding van de onafhankelijkheid van Algerije, komt er invasie van Franse wijnboeren (pieds noirs) uit Algerije en kent de wijnbouw een kentering. Ze geven de Corsicaanse wijnbouw een boost. In de '60 en '70 jaren wordt de wijnoppervlakte fel uitgebreid (1976: 32.000 ha) maar de productie betrof echter veelal goedkope alcoholrijke (gechaptaliseerde) tafelwijnen (tot meer 2.000.000 hl per jaar).

In de tweede helft van de '70 jaren lanceert Europa een reductieprogramma om een halt toe te roepen aan de wijnzee. Kwaliteit is gewenst, geen kwantiteit. Een nieuwe generatie wijnboeren staat op en legt de nadruk op kwaliteit. Zij zorgen ervoor dat de oorspronkelijke druivenrassen in ere worden hersteld.

De evolutie van de laatste 20 jaar is spectaculair: de sciaccarellu stijgt van 0 naar 731 hl, de niellucciu van 418 naar 2805 hl, de vermentinu van 1272 naar 4786 hl en de muscat à petits grains van 0 naar 3090 hl.

Ook andere oorspronkelijke druivenrassen, niet erkend in AOC, worden opnieuw aangeplant zoals de bianco gentile (gecommercialiseerd als Vin de Table). De wijnoppervlakte wordt gereduceerd tot een 7000 ha, de productie beperkt tot 370.000 hl en het volume aan AOC wijnen stijgt van 67.000 hl tot 112.000 hl.

De doelstelling voor de komende 10 jaar zijn: de oppervlakte gelijk houden, het aandeel AOC wijnen optrekken, de kwaliteit van rosé verhogen, meer aandacht voor de witte wijn en promotie maken in de restaurants in heel Frankrijk

Productie 2010

	Oppervlakte (ha)	Productie (hl)	Rendement
AOP wijnen	2.830	112.250	39,7
IGP wijnen	2.659	234.450	88,2
andere wijnen	371	24.050	64,8
	5.860	370.750	

- 450 exploitaties
- tewerkstelling: 1.500 personen
- zakencijfer: 140 M €

Oppervlakte en productie per wijng gebied

(Cijfers afkomstig van INAO voor de AOP wijnen voor het jaar 2010)

Regio	Oppervlakte (ha)	Productie (hl)			prod per opp
		Wit	Rood + rosé	Totaal	
BORDEAUX	115.376	625.513	5.061.919	5.687.432	49,29
VALLEE DU RHONE	75.376	239.787	2.613.647	2.853.434	37,86
VAL DE LOIRE	51.621	1.502.032	1.251.073	2.753.105	53,33
CHAMPAGNE	33.350	2.318.077		2.318.077	69,51
LANGUEDOC-ROUSSILLON	54.579	379.423	1.336.340	1.715.763	31,44
BOURGOGNE	28.933	962.887	467.308	1.430.195	49,43
PROVENCE	29.193	52.029	1.297.027	1.349.056	46,21
ALSACE ET EST	15.603	834.686	61.163	895.849	57,42
SUD-OUEST	17.517	290.983	595.123	886.106	50,59
BEAUJOLAIS	17.843	37.485	785.645	823.130	46,13
TOULOUSE-PYRENEES	14.522	137.205	461.516	598.721	41,23
SAVOIE	2.689	113.354	49.401	162.755	60,53
CORSE	2.740	14.487	97.704	112.191	40,95
JURA	2.123	57.650	25.310	82.960	39,08
TOTAL	461.465	7.565.598	14.103.176	21.668.774	46,96

Historiek productie

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AOC	116.212	115.736	118.152	113.982	116.593	118.955	112.250
Vins de Pays	254.031	233.710	234.315	208.303	194.250	189.991	234.450
Vins de Table	27.954	35.618	25.220	18.055	17.288	11.428	24.050
Total	398.197	385.064	377.687	340.340	328.131	320.374	370.750

Verdeling over kleur

Voor AOC wijnen: Rosé : 44,5 %
 Rouge : 39,9 %
 Blanc : 13,3 %
 Muscat : 2,3 %

Voor de Vin de Pays:
 Rosé : 57,2 % (1996: 32%)
 Rouge : 28,5 %
 Blanc : 14,2 %

Commercialisatie

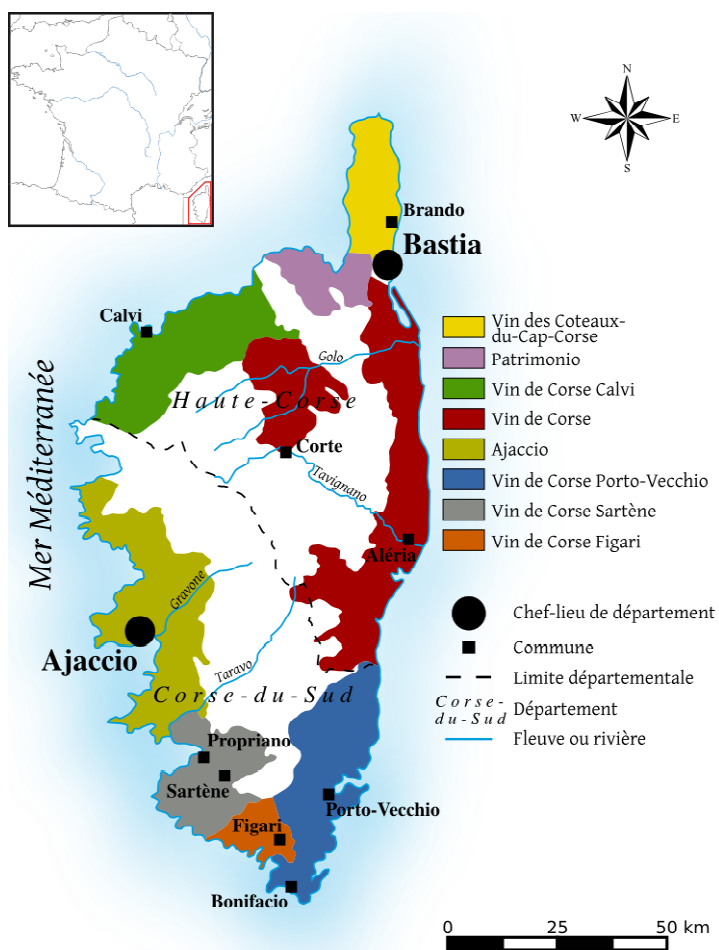
Voor de AOC wijnen:
 Corsica: 60%
 Rest van Frankrijk: 30%
 Export: 10%

Voor de Vin de Pays:
 Corsica: 18%
 Rest van Frankrijk: 56%
 Export: 26%

Wijnjaren

jaar	kwaliteit wit	potentieel	kwaliteit rood	potentieel
2011	zeer groot	zeer groot	groot	groot
2010	groot	groot	zeer groot	zeer groot
2009	exceptioneel	zeer groot	zeer groot	groot
2008	groot	gemiddeld	groot	gemiddeld
2007	exceptioneel	zeer groot	exceptioneel	zeer groot
2006	zeer groot	groot	correct	gemiddeld
2005	gemiddeld	drinken	zeer groot	groot
2004	zeer groot	groot	zeer groot	groot
2003	groot	groot	groot	groot
2002	gemiddeld	drinken	gemiddeld	drinken
2001	exceptioneel	zeer groot	exceptioneel	zeer groot
2000	correct	gemiddeld	groot	gemiddeld
1999	groot	gemiddeld	groot	gemiddeld
1998	zeer groot	groot	zeer groot	groot
1997	exceptioneel	zeer groot	exceptioneel	zeer groot
1996	groot	gemiddeld	groot	gemiddeld
1995	zeer groot	groot	zeer groot	groot

De 9 AOC's van Corsica



Verdeling over de verschillende AOC

	AOC sedert	Opp.	Opbrengst				voornaamste druiveras		
			wit	rosé	rood	totaal	wit	rosé	rood
Vin de Corse	1972	1.456	4.850	36.745	22.285	63.880	vermentino +	nielluccio - sciaccarellu +	nielluccio - sciaccarellu +
Patrimonio	1968	409	2.575	5.700	8.410	16.685	vermentino	nielluccio +	nielluccio +
Ajaccio	1971	242	4.850	2.555	5.085	12.490	vermentino +	verscheidene	verscheidene
Vin de Corse Calvi	1972	276	970	3.375	4.155	8.500	vermentino +	nielluccio - sciaccarellu +	nielluccio - sciaccarellu +
Vin de Corse Sartène	1972	163	905	1.935	3.665	6.505	vermentino +	nielluccio - sciaccarellu +	nielluccio - sciaccarellu +
Vin de Corse Figari	1972	130	605	1.495	2.835	4.935	vermentino +	nielluccio - sciaccarellu +	nielluccio - sciaccarellu +
Vin de Corse Porto-Vecchio	1972	90	655	1.370	1.405	3.430	vermentino +	nielluccio - sciaccarellu +	nielluccio - sciaccarellu +
Muscat du Cap Corse	1997	98	2.815			2.815	muscat à petits grains blancs		
Vin de Corse Coteaux du Cap Corse	1972	35	505	315	145	965	vermentino +	nielluccio - sciaccarellu +	nielluccio - sciaccarellu +
Totaal		2.899	18.730	53.490	47.985	120.205			

Niellucciu



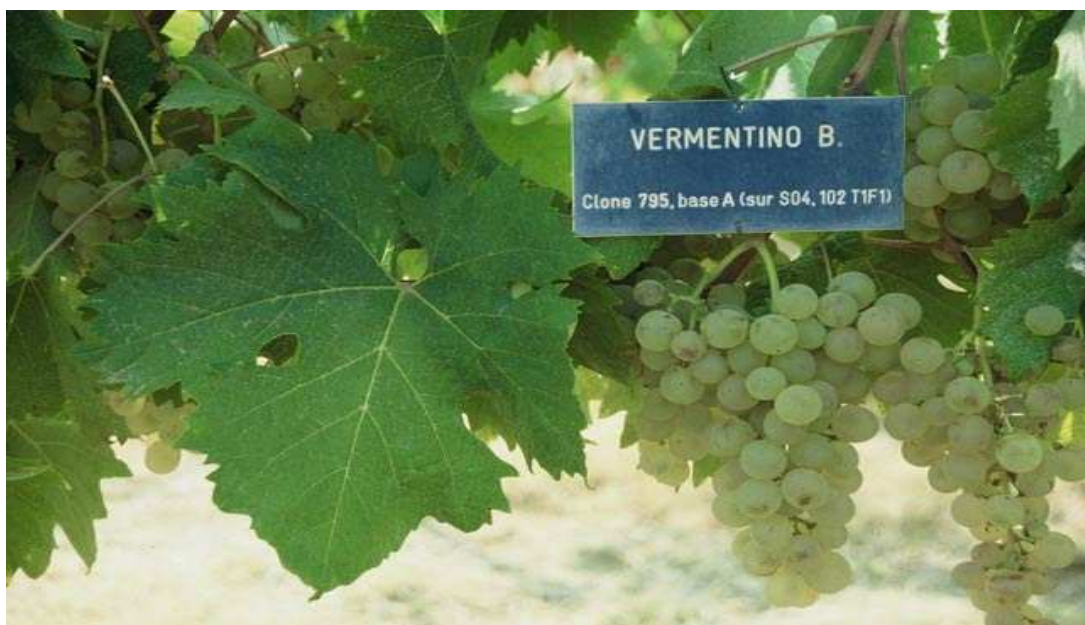
- 35% van de totale aanplant
- verwant aan de sangiovese (Chianti)
- diepgekleurde wijnen
- aroma's: rode vruchten, viooltjes, abrikoos
- met ouderen: hazenpels en zoethout
- van het Corsicaans niullu = zwart, somber, hard

Sciaccarellu



- 15% van de totale aanplant
- geassocieerd aan knapperig
- gedijt het best op de granietbodem in west Corsica, Ajaccio
- soepele, lichtgekleurde wijnen met finesse
- aroma's: rood fruit en kruiden en kenmerkend pepertje

Vermentinu



- 17% van de totale aanplant
- ook bekend onder de naam malvoisie, favoria en rolle
- grote aanplant in zuid-Frankrijk, Italië, Portugal en Spanje
- pp kalk behoudt vermentinu frisheid, minerale toetsen en een goede aciditeit
- zeer vol in de mond met nasmaak van amandelen en appel
- aroma's: bloemen

Andere druivenrassen

Bianco gentile	Muscat à petits grains	Brustianu
Chardonnay (12 %)	Muscat d'Alexandrie	Cualtacciu
Merlot (7 %)	Riminese	Minustello
Pinot Noir (6 %)	Syrah	Rossula Bianca
Cabernet Sauvignon	Tempranillo	Murescu
Aleatico	Carcajolo Nero	Murescola
Barbarossa	Paga Debiti	Biancone
Carignan	Muresconu	Vintai
Cinsaut	Carcajolo Bianco	Prumeste
Grenache	Codiverta	Muscateddu
Mourvèdre	Genovese	I 'inconnu d'Altiani

OP DE PROEFTAFEL

DOMAINE DE VACCELLI

Gevestig te Ajaccio en gesticht in 1961 door Roger Courrèges, vader van huidig eigenaar **Alain**, die samen met zijn zoon **Gérard** (gediplomeerd oenoloog) het domein beheert.

Zijn bezig met conversie naar bio en produceren een uitgebreid gamma in de 3 kleuren.



Kenden een grote vooruitgang gedurende de laatste 10 jaar en zijn thans uitgegroeid tot een betrouwbare zekerheid voor de appellation Ajaccio.

- 27 ha op granieten ondergrond
 - o 24.5 ha rood
 - 10% niulluccio
 - 60% sciacarello
 - 5% carignan
 - 5% cinsault
 - 20% grenache
 - o 2.5 ha wit
 - 60% vermentino
 - 40% abouriou
- Productie: 70.000 fl/jr

DOMAINE PERO LONGO

- Sartène
- Pierre Richarme
- 24 ha
- kalkrijke bodems wisselen af met bodems vol leisteen en bodems vol graniet
- Voornamelijk traditionele wijnstokken: Nielluccio, sciacarello, vermentino
- Bio en biodynamie sedert 2000



- Motto : gezonde en rijpe druiven, de basis voor rijke en evenwichtige wijnen, kan je alleen maar bekomen door de wijnstokken in hun natuurlijke omgeving enkel te begeleiden zonder echt in te grijpen

DOMAINE NICOLAS MARIOTTI BINDI

Gevestigd te Patrimonio op een bodem van rode klei, kalk en op enkele plaatsen ook heel wat leisteen.

Nicolas Mariotti Bindi studeert rechten aan de Sorbonne, maar laat zijn studies voor wat ze zijn om wijn te leren maken in de Beaujolais, in Moulin-à-Vent

In 2007 pacht hij een biologische wijngaard van 5 ha (3,9 ha vieux niellucci en 1,1 ha vermentino) en krijgt daarbij hulp van Muriel Giudicelli en Antoine Arena.



In 2009 plant hij 2 ha bij met grote dichtheid (7250 stokken/ha) en beschikt alzo over 6,9 ha, waarvan 4,8 ha niellucci en 2,1 ha vermentino. De gemiddelde ouderdom van de wijnstokken is 30 jaar. De jaarlijkse productie bedraagt 12.000 flessen.

Hij gebruikt de vinificatie-installaties van Annette Leccia en is nu ook chef de culture van het domaine Leccia.

DOMAINE ANTOINE ARENA



Vele generaties lang reeds bewerkt de familie Arena wijngaarden in Patrimonio. In 1980 neemt Antoine Arena het familiale domein over, breidt het uit, en slaagt er in, met de steun van zijn echtgenote Marie, uit te groeien tot één van de beste wijndomeinen van Corsica. Sinds enkele jaren geeft hij beetje bij beetje de fakkel door aan zijn zonen: Jean-Baptiste (wijngaard) en Antoine-Marie (kelder).

Het familiale domein van 3 ha is nu uitgegroeid tot een domein van bijna 14 ha:

- o Grotte di Sole: 3 ha (2 ha niellucio, 1 ha vermentino), klei-kalk bodem, 5000 stokken/ha
- o Carco: 3 ha (1 ha niellucio, 2 ha vermentino), kalk bodem, 4000 stokken/ha
- o Morta Maio: 1,6 ha, jonge aanplant van Niellucio, klei bodem, 5000 stokken/ha
- o Hauts de Carco: in 2004 aangekocht, 1 ha aangeplant met vermentino en bianco gentile, kalk bodem
- o In 1997 aangeplant: 1 ha met bianco gentile (geen AOC, maar Vin de table!)
- o 3 ha muscat à petits grains

Sedert enige jaren biodynamisch en ook het wijn maken gebeurt volledig natuurlijk: geen filtering noch klaring. Zij produceren mineralige frisse terroirwijnen die de naam van het terroir dragen. Productie: 65.000 fl/jaar.

DOMAINE DE TORRACCIA



Gevestigd te Porto-Vecchio.

De flamboyante Christian Imbert beslist in 1964 om in Corsica een traditioneel wijndomein voor hoog kwalitatieve wijnen op te richten (daarvoor was hij exporteur van agrarische producten in Marokko, Tsjaad en Centraal Afrika!). Hij wordt voor gek verklaard.

Hij plant in de heuvels boven Porto-Vecchio de toen vergeten lokale druivenrassen: sciaccarellu, niellucciu en vermentinu op een bodem van zand en graniet.

In 1968 kan hij zijn eerste wijn maken en het domein is thans uitgegroeid tot één van de meest toonaangevende. Hij richt in 1977 UVA Corse op om promotie te maken voor de Corsikaanse wijnen. Respect voor terroir, de inheemse druiven en het traditionele wijn maken zijn het leidmotief. Hij werkt dan ook biologisch.

Nu bestaat het domein uit 43 ha wijngaarden en 25 ha olijfbomen.

- o 9 ha wit: vermentino
- o 32 ha rood: voornamelijk nielluccio en sciacellu, maar ook grenache, syrah en cinsault

Hij gebruikt geen houten vaten omdat hij dat niet karakteristiek vindt voor Corsikaanse wijn. Zijn zonen Marc en Christophe nemen stilaan de fakkel over.

CLOS SIGNADORE

Afkomstig van Marseille, volgt **Christophe Ferrandis** een vakopleiding voor wijnmaker-vinoloog. Na een tijd op domeinen in de Provence (Château de Pibarnon, Domaine Fabre) gewerkt te hebben vestigt hij zich als onafhankelijk wijnboer in 1999 op Corsica - Patrimonio.



Het domein wordt gesticht in 2001, nadat Christophe Ferrandis, eerder toevallig, twee met oude nielluccio beplante heuvels van mergel-kalk-leisteen ontdekt in de vlakte van Poggio d'Oletta.

De eerste wijnen Clos Signadore komen in 2003 op de markt en oogsten onmiddellijk grote bijval: gouden medaille, 2 sterren in Guide Hachette, en in 2005 wordt hij door La Revue du vin de France uitgekozen tot beste wijnboer van Corsica! Zijn reputatie is gemaakt. Signadore staat symbool in de Corsicaanse traditie voor 'iemand die tegen het kwaad vecht en het noodlot doet keren, een soort genezer' (grandiose).

- 10 ha:
 - o 8 ha nielluccio
 - o 2 ha vermentino
- Productie: 20.000 fl/jr

DOMAINE CLOS CANARELLI

Yves Canarelli studeert 2 jaar economie, maar realiseert zich dat hij wijnbouwer wil worden en studeert 2 jaar wijnbouw. In 1993 neemt Yves Canarelli het 10 ha groot domein van zijn vader te Figari over. Hij rooit de niet inheemse druiven zoals cinsault en grenache (alicante). Hij herplant met biancu gentile en vermentino voor wit en voor rood gebruikt hij sciaccarellu en niellucciu, alsook andere inheemse soorten die bijna verdwenen waren zoals minustellu, carcagholu neru en muresconu. Een paar wijnvelden met oude syrah en grenache blijven behouden.

Hij combineert de traditionele wijze van wijn maken met de modernste technieken. Zijn noeste arbeid, inzicht en dynamisme brengen het domein tot de top in Corsica. Sinds 2006 werkt hij volledig biodynamisch.



De bodem is voornamelijk graniet en in totaal beschikt hij over 28 ha.

- o 22 ha rood: vooral nieluccio, sciacarello, syrah en grenache, en andere inheemse druiven (experimenteert met een 20-tal inheemse druivenrassen)
- o 6 ha wit: vermentino en biancu gentile

Hij gebruikt eiken fusten voor zowel wit als rood. De wijnen krijgen een opvoeding op de lies met regelmatige batonnage. Filtering gebeurt enkel voor wit, niet voor de rode wijnen. De jaarlijkse productie bedraagt 100.000 flessen.

DOMAINE LECCIA

Gesticht in 1850 en overgegaan van vader op zoon. In 1980 nemen Yves en **Annette Leccia** het domein over van hun vader Pierre-Joseph.

In 2005 gaan ze elk hun eigen weg, Yves vormt met de terroir op leistein zijn eigen domein d'E Croche en Annette zet het familiaal domein verder met vooral terroirs op klei en kalk. In 2011 gebeurt een conversie naar bio. Zij produceren enkel mono-cépage wijnen.



- 13 ha:
 - o 8 ha nielluccio
 - o 1,75 ha muscat à petits grains
 - o 3,50 ha vermentinu
- Productie: 60.000 fl/jr

Prijzen van de geproefde wijnen

Domaine de Vaccelli, Rosé Granit 2010, Ajaccio (Lille)	11,67 €
Domaine Pero Longo, Sérénité 2010, Vin de Corse Sartène (Proef de Passie)	13,00 €
Domaine Nicolas Mariotti Bindi, Pastoreccie 2009, Patrimonio (Proef de Passie)	19,00 €
Domaine Antoine Arena et ses fils, Les Hauts de Carco 2010, Patrimonio (Proef de Passie)	23,00 €
Domaine de Torraccia, Rouge 2009, Porto-Vecchio (Lille)	9,10 €
Clos Signadore, A Mandria di Signadore rouge 2009, Patrimonio (Lille)	17,00 €
Domaine Clos Canarelli 2001, Figari (Vin'Arte)	19,48 €
Domaine Leccia, Muscat Cap Corse 2010 (Lille)	19,00 €

JE SUIS CORSE

